

31. ԷՐԿՈՒ ԱՄՊԵՐՆԵՐ

Կեղի մեկ անկուշտ մարթըմ, էնոր կնիկ ու էրկու տղղա էլ կունենա:

Էտ մարթն էլ շատ հարուստ կեղի, էնոր աչկ չըկըշտանար դուների մալից:

Էտոր տղղեկներ կը ճամխա օտար երկիր գոռօի:

Ծաչ տղղեն կերթա երկիրըմ աշխատելու: Կը տեսնա, օր մեկ սարի'մ հառեճ Ծաչ քարեր կենին գյիլ՝ կը գան սարի գյըլխուց տակ, պստիկ քարեր՝ սարի տըկանց կը տան հեկ վեր, կերթան սարի գյըլխի:

Տըղեն կը գարմանա ըն տեղ, թե էսա քարեր ընչի՞ էսպես էղան, կը մըտածա ու իր ճամբախ կը պըռնի, կերթա:

Կերթա մեկ հաւրուշ տեղըմ, կը տեսի՝ չորս պըղինձ ըռեզով տըրած վըր անգըռթներուն: Կը տեսի, օր գյըլխու պըղընձի ու հիտին պըղընձի տակ կը վառվի, ճաւր ըն պըղընձեն կեռա, կը թալա ըն պըղինձ, պըղընձեն կեռա, կը թալա ըն պըղինձ: Միճու պըղընձերն էլ կրակ էլ չըկա տըկներ, տեղընցտեղ կը մըրկին ու կերեցին, ծուխ տըվե վերեն:

Էն տեղ կը գարմանա ու կը թոնի, կերթա:

Կերթա մեկ սարի'մ գյըլխի, կը տեսնա, օր մեկ վերու օչխար էնու հառճըվեն կը փախի: Կընգի հետև, կերթա, կերթա մեկ շենլըկ վեր կը մըլտի էտա վերու օչխար:

Տըղեն էլ կերթա, կը տեսի, օր մեկ ըխթիյար գա ըն տեղ: Իրեքյ ծի էլ կապուկ ա ըն տեղ: Էտա ծիանքյն էլ մեկ սև ա, մեկ

սըվտակ, մեկ կարմիր:

Էտ խալիվորն էլ տըղին կասա. — Դե՞ր լարիցիր իմ էծու հետև:

Կասա. — Ես չըմ լարեր հետև, ես էկա, էն ծի տեսավ, փախավ, էկավ:

Խալիվորն էլ կը պըշկի, օր տըղեն շատ խորոտ տըղա ա:

Տըղեն օր կէնի էրթա, խալիվոր կասա. — Խորո՞տ տըղա, արի՞, ես քյե փառու՞մ տամ, գյընա՞:

Տըղեն կը տաճնա, կը գա խալիվորու մոտ:

Խալիվոր կասա. — Էնա իրեք ծիուց ո՞ր մեկ քյե պիտի, տամ քյե:

Տըղեն կասա. — Զի էնա սըվտակ ծին պիտեր:

Խալիվոր կասա. — Էնի լավ չէր, համա գի ուզիցիր, քիւ քյեֆն ա:

Ծին կը տա տըղին: Տըղեն կը խեծի, մուղտաճըմ կերթա, էտա ծին կը տաճնա ճարի: Մուղտաճ մ'էլ կերթա, էտա ճարին կը տաճնա էշ:

Տըղեն կը գարմանա, կասա. — Խալիվոր ասաց՝ էտի աղեկ չէ՞ր՝ համա ի՞նչ էնեմ, գի պերի:

Մուղտաճ մ'էլ կերթա, կը տաճնա գիմեշ: Տըղեն շատ կը գարմանա, թե՛ ջաճըմ, էսի ի՞նչ էր՝ եղավ:

Տըղեն կը հըռըկի, փետըմ կը գարնի գիմշու քամկին, գիմեշ կը տաճնա հիսան:

Տըղեն կը գարմանա. — Դա՞յ, տե՛ր Աստված, էս ի՞նչ պան էր՝ ես տեսա, էս ի՞նչ պան էր՝ էկավ իմ գյըլիխ:

Մարթն կըլնի զըրուց, կասա. — Տիւ հե՞ր ծի գարկիր:

Կասա. — Ապա տու ծի էր, էղար ճարի, էշ, գիմեշ, դար էղար հիսան: Գիմեշ էր, մահլիվ կը քյեւեր, ես էլ գարկի:

Կասա. — Դե՛, գյընա՞, էլ ես խըն քյե չըմ իգա, օր ծի գարկիր:

Մարթն էլ կը թողնի, սահաթի՛մ ճամբախ կերթա: Ծին էլըմ կը տաճնա, կերթա ուր խալիվորու մոտ:

Տըղեն շատ կերթա, քիչ կերթա, շատ ու քիչ Աստված գիտա, կերթա, մեկ քաղքի՛մ ռաստ կը գա:

Կերթա կահվեն, խաց կուտա, չայ-մայ կը խըմա:

Կը խառցընա կահվաջուց. — Էսա քաղաքյ ինչպե՞ս ա, առուտուր կէլի՞, չէլի՞:

Կանխվաքին կասա. — Վոլլա՛, առուտուր կեղի, աղեկ ա: Մեկ մարթըմ օշխար ա պիրեր, կը ծախա, խըտ առնողին քյար չըն ինգիր:

Տըղեն կասա. — Տ'երթամ, թե էնոնք քյար չընգան, ես տ'առիմ, ես էլ եմ էկեր առուտուրի:

Տըղեն կանի էն տեղ, թամաշա կենա, խենք ի՞նչըխ բազան կենեն:

Կը տեսի, օր էտա օշխըրի տիրոջ ծեռ մեկ շուշե՛մ կա, օշխըրի տեր կասա. — էսա շուշեն հըլին օսկի էրեք, տըվեք ծի, ես իմ օշխար տամ ծե:

Քանի օր կը պերեն, օսկի կը լըցեն, էտա շուշեն չիլինիր:

Տըղեն կը գարմանա, կասա. — էս ի՞նչ պան ա, էսա շուշեն առնի առնի՝ քանսուն-հիսուն օսկի, էսա քաղքյի վաճառականեր քանի՛ լըցին, չիլինավ, տը թողնիմ, էրթամ էսա քաղքյեն, էսա քաղքյի բազան ծի պետք չէր:

Տըղեն շատ կէրթա, քիչ կէրթա, կը տիսնա մեկ սարըմ. քեշ սար մ' ա, կը տեսնի մեկ մեյմուն: Ուր էրկու-իրեք ծաքյեր կան, ծաքյեր կըլորին սարի գյըլխուց, կենին գյիլ, կը գան տակ: Մեյմուն կէրթա, թե մեկ խասնի, պըռնա, մեկ էլ կը կըլորի, թե մեկ էլ խասի, պըռնա, մեկ էլ կը կըլորի:

Տըղեն կասա. — Տ'երթամ, էնա մեյմունին եօգյենմ, ծաքյեր պըռնենմ, տանենմ, տընենմ էնու պիւն:

Կէրթա, կեօգյենա, կը տանի, տըռնա պիւն:

Տըղեն կը տա ուր ճամբախ, կէրթա:

Մեյմուն կասա. — Տըղա՛, տաւ ծիկ աղեկութեն էրիր, ես էլ քե աղեկութեն տ'ենիմ:

Կասա. — Տաւ մեյմուն ես, ծի ի՞նչ աղեկութեն տ'ենիս:

Կասա. — Առ՛ իմ էնա էրկու-իրեք մագեր, տա՛ր խըն քյե, աշխար ա, ժամանակ ա, քը նեղութեն ինգար, իմ մագեր տո՛ւր կրակ, ես քյե կը խասիմ:

Տըղեն մագեր կառի, կը տա ճամբախ, կէրթա:

Շատ կէրթա, քիչ կէրթա, կէրթա մեկ քաղքյի՛մ հանեմ, կը տեսնա, օր խալիվորըմ կը գա հանեմ:

Կասա. — Ջըհե՛լ տըղա, դի՞ր կէրթաս:

Կասա. — Վոլլա՛, տ'իյամ խըտ իմ կըսմըթին, տ'իյամ առուտուրի էսա քաղքյըներ:

Կասա. — Կերթաս, համան էնա քաղաքայ առուտուր մ'եննր, ընցի'ր, գլընա՝ հուրուշ քաղաք:

Տըղեն կերթա էտա քաղաք, գլիշեր մըսաֆըր կեղի, խըլի-սուն կըլնի, կերթա հուրուշ տեղ:

Շատ կիյա, քիչ կիյա, շատ ու քիչ Աստված գլիտա, կերթա մեկ ծովու՝մ պըռուկ՝ շոք տըվեր ա վերեն, կասա. — էրթամ ծով, լողկընամ:

Կը տեսի, օր մեկ ծուկըմ դալղեն զանկեր, պերեր ծովափ, ծուկն էլ համա գախ ա՝ խատի:

Կասա. — Վոլլա՛, տը պամկիմ, իմ օտքեր տամ նըք, էնա ծուկ տը կլորեն, էրթա մըչ ծովուն:

Կը նըստի, օտքեր կը տա նըք, հուշիկ-հուշիկ, դե ու դե, ըզծուկ կը կըլորա մըչ ծովուն:

Ծուկ լեզու կեղի, կասա. — Ի՞նչ էնեմ, զատըմ չըկա՝ տամ քյե փանու:

Կասա. — Տու ծուկ ես, ի՞նչ տը տաս, ծի քու զատ չըպիտեր:

Ծուկն էլ էնոր պոչից մեկ թերուռըմ կը քաշա, կը տա տըղին, կասա. — Աո՛ էնա քյե, ժամանակ ա, թե նեղութեն հինգան, զան ծովափ, տաս կրակ, ես քյե կը խասիմ:

Տըղեն էլ կառի ըզթերուռ, կերթա: Կը տեսի, օր մեկ խավքըմ ընգեր ա վըր ճամխին՝ անթութեն պերան կը պանա, կը խըփա, համա գախ ա, օր խատի:

Կասա. — Վոլլա՛, ես էսա խավքուն փըշու՝մ խաց-մաց տը տամ, ուտա, բալը խոգլի զա հինե, մեղք ա, չըխատի:

Խաց ու պան էնոր խուռուց կը լըցա հանեմ, թոնի, կերթա:

Տըղեն սահաթի՝մ ճամբախ կերթա, խավքյն էլ խաց կուտա, պըռոփ, կը կայիմնա, կը թըռի, կերթա, տըղին կը խասի:

Կասա. — Տու ծիկ աղեկութեն էրիր, ա՛ռ էսա իմ թերուռ, օր նեղութեն ընգիս, թերուռ տուր կրակ, զամ, քյե կը խասիմ:

Տըղեն կառնի թերուռ ու կերթա: Շատ կիյա, քիչ կիյա, կը տեսի՝ մեկ խալիվոր մ'էլ կը գա հանեմ:

Խալիվոր կը խառընա. — Ջըհե՛լ տըղա, դա՞ր տ'երթաս:

Կասա. — Տ'երթամ առուտուրի, հիտն իմ կըսմըթի:

Կասա. — Տու ծի լըսես, տը տաննաս յաս, մեղք ես:

- Ապա տանամ, յամ, ի՞նչըխ էնեմ, իմ խոր աչկ դունեի մա-լից չըկըշտանար, էրթամ, իմ խեր ծի էլմա տը ճամխա:

- Տանգի՛ր, գյւնա՛, ի՞նչ օր տեսեր ես, քիւ խոր կըսա՛ երա, էլ քյե չըճամխեր:

Կասա. — Վոլլա՛, ես շատ պան եմ տեսեր ճամխի խետ:

- Ի՞նչ ես տեսեր, ծի ասա՛, խենքյ՝ քիւ տիսած պաներ ի՞նչ ա:

Տըղեն կասա. — Էկա սարի՛մ հանեմ, ճիչ քարեր սարի գյւլ-խուց կը գյեն տակ, պստիկ քարեր կը տեն հեւ վեր, կէլին սարի գյւլիխ:

Կասա. — Գյիտե՞ս՝ են ի՞նչ հապով էր:

Կասա. — Չէ՛, ես ի՞նչ կիտիմ:

Կասա. — Էն ճիչ քարեր են ճիչ մարթերն ա, օր էնոնց պաշ-տոնից տ՛ընգին, գան տակ, էն պստիկ քարերն էլ են խեղճ մար-թերն ա, օր կը պանծրանան, կէղին ճիչ պաշտոնի տեր:

Կասա. — Աղե՛կ, էնի էնպես, ապա տեղ մ՛էլ էկա, չորս պըղիմծ տըրած են վըր անգըռթներուն, էրկու ծերի պըղիմծ ճիւր կեռեր, կը թալեր մըչ իրարու, կրակ տըկներ կը վաներ: Էրկու միջու պըղիմծ կրակ էլ չըկա տըկներ՝ տեղընցտեղ կը մըրկին ու կիրիցին, ծուխ կերթա, ես ի՞նչ ա:

Կասա. — Էն էրկու ծերի պըղընծներ էրկու թագավուր են, իրարու կը զանին, իրարու պան չէղիր, ամա միջու պըղընծներ ժողովուրթն ա, օր կըռիվ էլ չեներ, կը չարչըրվի, կը մըրկի տե-ղընցտեղ:

Կասա. — Տեղ մ՛էլ գանցի սարի՛մ գյւլիխ, բերու եծ իմ հան-ճըվեն փախավ, գանցի, ինգա շենլըկըմ, մեկ խալիվորըմ կեր, ծի ծի՛մ էտուր, էտա ծին տանցավ, եղավ ճիւրի ու էշ ու գիմեշ ու հիսան: Ապա էնի ի՞նչ էր:

Կասա. — Տիւ շատ հարուստ եքյ, վանղ թը ծեր խեր մեռի, թե տիւքյ էնոր մալի կեսըն ցըրվեքյ աղքըլտներուն, ծեր դավլաթ տը վեյեքյ, թե չէ, էնպես չենեքյ՝ տ՛աղքըլտանաքյ, տէճնեքյ, լանգե՛մ կը գանեքյ ծեր դավլըթին, դավլաթ ծենե տը փախի՝ ինչըխ օր փետըմ գանկիր գիմշուն, գիմեշ փախավ, գյւնանց:

- Ապա, պապի՛կ, — կասա, — Էկա մեկ քաղաքըմ, քագանի մեչ տեսա՛ մարթըմ մեկ շուշե մ՛ուներ ծեռ, օչխար կը ծախեր, կա-սեր, թե մեկ էսա շուշով օսկի տեքյ ծի, ես օչխար հըմեն տը տամ ծե: Էտա քաղքյի թաւըրներ քանի օսկի պերին, չիլինավ:

Կասա. — Էն էլ հիսնի աչկ ա, դաւնեի մալն էլ եղի ենոր, կըշտում չըկա, չըլըցվիր:

Կասա. — Ապա ինչո՞վ կիլինի, ի՞նչըխ տ' եղի:

Կասա. — Հիսան օր մեռի, փըշու՛մ խող կը լըցեն ենոր աչկեր, կը կըշտանա Էն փըշու՛մ խողից: Տաւ էլ օր կը տաննաս կերթաս, Էտա օջիւրի տիրոջ ասա, թե՛ ես քաւ շուշեն հիլինեցի, քաւ օջիւար տանեմ, թե չիլինեցի՛, ինչ օր խըն ծի օսկի, պան կա՛ տամ քե: Թե օջիւրի տերն ասա՛վ արի՛ հիլինա՛, մեկ ճանգըմ խող լից, շուշեն կիլինա, ա՛ն Էնու օջիւար, գընա՛:

— Ապա Էկա սար մ'էլ, մեյմունի ծաքեր կը գլին գլիլ, կը գյեն տակ, ես էլ Էօգյնեցի, տարա, տըրի սարի գըլլիլս, մեյմուն էլ ծի քանի՛մ մազ Էտուր, ծի ասաց՝ թե նեղութեն ընգիս, մազեր տուր կրակ, ես կը գամ քե խասիմ, Էն ի՞նչըխ կը գըրուցա:

— Էն փարի ա, եփ նեղ մընաս, կը գա, քե կը խասի: Էն ծակն էլ, Էն խավքոն էլ փարի են, կը գան, քե կը խասին:

Տըղեն կը տաննա, կը գա:

Կը գա Էտա քանդաք, կը տիսի, օր Էտա օջիւրի բանգան քյար չըն ինգիր հալա:

Կասա. — Օջիւրի՛ տեր, քաւ շուշեն օր հիլինեմ, քաւ օջիւար տը տա՛ս ծի:

Կասա. — Խա՛, ես տը տամ քե իմ օջիւար: Օր չիլինցիր, ծի ի՞նչ տը տաս:

Կասա. — Իմ խետ ի՞նչ օր օսկի կա, տամ քե:

Տըղեն կը պերա, ճանգըմ խող կը լըցա, շուշեն կիլինի:

Ձօջիւար կառնի, կը գա:

Օջիւրի տեր կասա. — Վոլլա՛, Էտա քաւ գլիտութեն չէ՛ր, քե շանց են տված:

Տըղեն կառնի Էտա կըտիր օջիւար, կը պերա Էնոր խոր տուն:

Խեր կը պըշքա, օր տըղեն առա՛վ Էտա կըտիր օջիւար, Էկա՛վ:

Խեր կը կանչա, տըղեն կը տանի, կասա. — Ես քե Էն չափ փարա տվի, պան տվի, Էտա օջիւա՛ր մենակ պերիր, ի՞նչ տը վաստըկյենք Էտորից:

Ախր դե անկուշտ ա:

Էն էլ կը պատմա ուր գըլլիտու գալանձ, խալիվորի տըված պատվեր:

խերն էլ օր կը լըսի ետա պատմութեն, խոր աչկն էլ կը կըշտանա:

Մեկ քիչ ժամանակ կը մընա, խեր կասա ուր խըզմաք-քարներուն. — Խարցնեք իմ տըղից, խենքյ ո՞րի ախչիկ կուզա, էրթամ, կարգեմ:

Տըղին կը խառցընեն, տըղեն կասա. — Իմ խեր գլխտա՝ վոն կը պերա, թը՝ պերա:

Խերն էլ որ մեկ ախչիկ կուզա, տըղեն չըխավներ ախչըկեն:

Մեկ օր էրկու աշըղ կը գան էնոնց տուն մեկվան:

Ետոր խերն էլ էտոնց կը խառցընա. — Տուքյ կան գանցող մարթ եքյ, խորոտ ախչիկըմ չը՞քյ գլխտի՝ դար կա, պերեմ իմ լաճուն:

Ետոնքյ պա՛մ չըն ասեր, խերն էլ չըխառցըներ:

Տըղեն էլ հիրիկուն ետա աշըղներուն խաց, պան կառի, կը տանի հողեն, կուտին:

Էն մեկ աշըղ մեկին կասա. — Ընգե՛ր, մեկ խորոտ ախչիկ գի Կանա թուրի՛մ տուն, վով գացեր, չըկարցի պերի: Շարթ կը պըռնա, օյին կը խաղա, ջամբազութեն կենա, չըն կանա պերեր: Շանց տանքյ էսա տըղին, էրթա, վախենանքյ՝ չըկանա պերա:

Էն մեկն էլ ասաց. — Շանց տուր, էն էլ թ՛էրթա, բալըո ճամ-բախըմ կընդի, պերա:

Տըղին կասին. — Կանա ֆըլան թուրին լավ ախչիկըմ կա, գացեքյ պերեքյ:

Տըղեն էլ խըզմաքքարներուն կասա, էնոնքյ էլ խոր կասեն:

Խերն էլ կէլի, կէրթա: Կէրթա թուրի տուն:

Իտոնց էլ իրեքյ աթոռ էսպես ռեզով տըրուկ ա, վոն օր էրթա, միչենկ աթոռ նըստի, գլխտեն գի էկեր ա ախչըկե:

Կաճառական էլ կիյա, միչին աթոռին կը նստի:

Ախչըկե խոր կասեն. — Արի՛, մեկ մարթըմ էկեր, նըստեր ա վըր միչին աթոռին, արի՛ ջույա՛ր տու:

Ախչըկե խեր կը գա, պարենա կէղին: Խաց, պան կը պերա, կուտին, կը քընին չուր խըլխուն: Իրեքյ օր չըխո անոնց անաթ չի՝ մըսաֆըրին պան խառցընել, իրեքյ օր կը թըմի, կը խառցընա:

Կասա. — Ի՞նչ ա, տու ախչիկ հապա՛վ ես էկեր, հա՛ւր ես էկեր:

Կասա. — Էկեր եմ՝ ախչիկ ուզեմ իմ լաճուն:

— Շատ աղեկ, ես չեմ ասեր՝ չեմ խտար: Ապա իմ ախչիկ օր ուզած մարթ չէի, չառիր:

Լաճու խերն էլ կասա. — Էրթամ, իմ տղղեն ճամխեմ, գա, խալմալ, ք'առի, չըխալմալ, քը չառի:

Կերթա, լաճուն կասա: Լաճ կէլի, կերթա:

Տղղեն էլ կերթա, միչին աթոռին կը նըստի, ախչըկե խոր կասին քե. — Թաւջրի տղղեն էկեր ա, արի խենք:

Կը գա, լաճուն պարենա կէլի, խաց, պան կը կերցուցա: Լաճ մըսաՖըր կէլի չուր իրենք օր:

Իրենք օր կը թըմի, կը խառցընա տղղին. — Իմ ախչիկ հաւաք՝ վ ես էկեր: Իմ ախչիկ բաղչեն ա, գընա՛, տե՛ս, քե էն քյե խալմալ, յան տաւ ինոր խալմար՝ առենք իրարու, քե չըխալմալ՝ մ'առենք:

Տղղեն կէլի, կերթա բաղչեն՝ ախչըկե մոտ, տղղեն ու ախչիկ հիրարու կը տեսին, հիրարու կը խալմին:

Ախչիկ տղղին կասա. — Ձի շարթըմ կա, խըն քյե պըռնեմ, քե տաւ իմ շարթ խանի՛ր, չըխտ ես քյե խալմեր եմ, տ'առիմ, չէ՛ չեմ առնիր:

Տղղեն կասա. — Բաւ շարթեր ծի ասա:

Ախչիկ կասա. — Օր իմ շարթեր չըխանիր, քյե տը տամ պըռնել, չու՛մ մըկա քանոսուն մարթ տըվեր եմ պըռնել, շարթ չըխանած:

— Դե՛, ասա քաւ շարթեր:

Կասա. — Տաւ գընա՛, պաղկըվի ո՛ր մեկ տեղ քաւ քան կուգա: Կեսօրին՝ սահաթ վեցին, քե ես գյիտցա՝ տաւ դա՛ր էր, գյիտցա: Թե չըգյիտցա, ծի կը մընա մեկ շարթ: Գընա՛, պաղկըվի՛, սահաթ օր վեց թըմալ, էլի՛, արի՛, ես քյե կասեմ՝ տաւ դա՛ր էր պաղկըվեր:

Տղղեն կէլի, կերթա, կը զըվըռա թաղը վեր, կը մըստի մեկ տունը վեր չուր սահաթ վեցին, կէլի, կը գա:

Տղղեն օր կերթա, ախչիկ կասա. — Տաւ էտա խելքո՛վ ծի տը տանիս, տաւ գանցիր Ֆըլան փողնով զըվըռար, գանցիր Ֆըլան մարթաւ տուն:

Կասա. — Գընա՛, վաղն էլ, մեկէլ օրն էլ քյե պախա՛, քե քյե կընդա, էն մեկ էլ շարթն կը պըռնեմ:

Տղղեն էլ կէլի, կերթա: Կերթա ծովու պըռուկ, էն ծովու ծղկան պատմութեն կընգի միտ:

Կը խանա թերութ, կը տա կրակ, մեկ էլ կը տեսի, օր ծով
եղավ ֆլոթոնա, ծուկ էկավ:

Կասա. — Ախպե՛ր, ի՞նչ նեղութեն ա քյե եղեր:

Կասա. — Էսպես շարթ մ'եմ պըռներ ախչըկե՛մ խետ. դիր
պաղկըվիմ, ծի կը կընդի, տաւ չը՛ս կանա՛ չուր կեսօրին ծի
պախս:

Կասա. — Համա օտքերով արի, իճի իմ փոր:

Տըղեն էլ կիճի ծըկան փոր, ծուկ կառի, կերթա մըչ ծովուն
չուր կեսօրին: Կեսօրին տըղեն կը խանա տաւ: Տըղեն կը գա:

Ախչիկ կասա. — Տաւ գաճիր, մըտա՛ր ծովու ծըկան փոր, ես
քյե տեսա:

Էն մեկէլ օր տըղեն կերթա սար, հանկամա մեյմունի մազ կըն-
գի միտ, մազ կը տա կրակ, մեյմուն կը գա: Դաւան տըվե՛ սար,
քար պըռն:

Մեյմուն կասա. — Ախպե՛ր, քյե ինչ նեղութեն կա, ծի ասա՛,
չո՛տ էրա:

Կասա. — Էսպես շարթ մ'եմ պըռնե ախչըկե՛մ խետ. դիր
պաղկըվիմ, ծի կը կընդի: Ձի տա՛ր, պախսա՛:

Մեյմուն կը տանի ըզտղեն պըրակի մեչ, կան կը գա, փը-
տուկ ծառըմ կը կընդի, տըղեն կը մըտուցա փուտը վեր, կըռ-
ճոնքյտեր կը տա դեմ չուր կեսօրին. դորիս տըղեն կէլի, կը գա:

Ախչիկ կասա. — Վոլլա՛, ես քյե չըտեսա էս անգամին:

Շըհանդներ ասին. — Վոլլա՛, ախչիկ գըռնաց:

Ախչիկ ասաց. — Մեկ շարթ մ'էլ կա, վաղ էն էլ քաւ խետ կը
պըռնեմ, թե խանիր՝ ծի կը տանիս:

Կասա. — Քաւ շարթն ասա՛ ծի:

Կասա. — Վաղ ես կը նըստիմ ըստա, թե տաւ էկար, ծի խա-
նիր զըրուց, ես քյոն եմ, թե չըխանիր զըրուց, ես քյե տը տամ
պըռնել:

Տըղեն մեկէլ օր կերթա, ի՛նչըիս օր կենա, ախչիկ չէմեր
զըրուց, կը տանա, կը գա:

Ախչիկ կասա. — Վաղն ու մեկէլն էլ թե տաւ ծի չըխանիր
զըրուց, քյե տը տամ պըռնել:

Տըղեն կը գա, կը մտածա, խավքաւ թերութ կընգի միտ: Թե-
րութ կը տա կրակ, խավք կը թըռի, կը գա տըղի մոտ:

Խավքյ կասա. — Ախպե՛ր, ի՞նչ եղավ քյե, տաւ էնպես անաւա
ծի կանչեցիր:

Կասա. — Ախչըկե՛մ խետ էսպես շարթ եմ պըռմեր, չըմ կանա
խանու զըրուց:

Կասա. — Վաճ ես կը գամ, կը պաղկըվեմ տըռան հետև, տաւ
արի, ախչըկեն պարև տուր, օր ախչիկ քաւ պարև չառներ, տաւ
ասա՝ պարուվ քյե, տաւ:

Տըղեն կերթա, խավքյն էլ կը պաղկըվի տըռան հետև:

Կասա. — Պարև քյե, ախչիկ:

Ախչիկ չէլներ զըրուց:

Տըղեն կը տանա, կասա. — Պարև քյե, տաւ:

Խավքյ կասա. — Ասծու պարին, տաւ պարով էկար: Ամոթ
չէ՞ր, խազար ափսոս, օր տաւ էն օռոսպի ախչըկեն պարև տվիր,
տանցիր, երթանք:

Ախչիկ չէլնի զըրուց:

Տըղեն մեկէլ օր կերթա մըտ խավքյ:

Խավքյ կասա. — Ես կերթամ, էնոր պանցի հիտև կը պաղ-
կըվիմ, տաւ էլ օր կը գաս, էն քաւ պարև չառիր, ասա՝ պարև քյե,
պանց:

Տըղեն մեկէլ օր էկավ, ախչըկեն պարև տուր, ախչիկ պարև
չառեց:

Ասաց. — Պարև քյե, պանց:

Ասաց. — Ասծու պարին, խազար պարով ես էկեր: Ախպե՛ր,
օրըմ ես էկա մեկ տեղ, մեկ դուրգար ուսթե՛մ փետե տըղե՛մ շինեց,
թարզի մ՛էլ էտոր ջուլ կարեց, խազուց, մեկ կարդըցվոր մ՛էլ կար-
դաց, խոզի էկավ հինե, վերջ էլան, վերեն կըռվան իրեք: Էն
կասեր ծի, էն կասեր ծի: Օր տաւ եղեր, վի՞ր տը խասուցեր:

Կասա. — Եսն եղեր, տը խասուցեր էտա թարզուն:

Խավքյն էլ կասա. — Եսն էլ եղեր, կը խասուցեր էն դուր-
գարին:

Ախչըկե կողեր կը պըռմա, կը հերստտի:

Կասա. — Ծո՛ անգյետներ, եսն եղեր, տը խասուցեր էն կար-
դըցվորին:

Կասա ու ծեռ կը զանա վըր պանցին, խավքյ կը թըռի, կեր-
թա:

Շրիադներ են տեղ ծեռքեր կը գանին հիրար, թե ախչըկե շարթեր էխան, ախչիկ գյընաց:

Կը վազին խոր մոտ, խոր կասեն, թե՛ քու ախչիկ գյընաց, լաճ էնու շարթեր էխան:

Խերն էլ կասա. — Աստված էն տղին շատ արև տա, էն քանի մարթերն օր պըռներ ա, էնոնց մեղքն ընգեր ա իմ վիզ:

Ծի՛մ կը տա տղին, մեկ ախչըկեն, մարթերն էլ պըռնատենն կը խանա: Տըղեն կառի գախչիկ, կը գա ուր տուն: Կը փըսակեն, վեց օր, վեց գյիշեր խաղ ու խաղտուն կենեն: Էնոնք կը խասեն ուրենց մըրագին:

Մենք տանճանք դար պըստիկ ախպոր վըրեն:

Էն մեկէլ ախպերն էլ կասա. — Ես էլ տ'էլիմ, էրթամ, կան գամ աշխար վեր:

Խերն էլ կասա. — Կերթա՛ս, վոն օր քյե ռաստ կը գա, թը դի՛ր մըսաֆըր կէղիս, թե գյեշ էղին, թե գեղեցիկ էղին, օր քեզնից կը խառցընեն, տու չասես՝ տուք ավարա եք, յան գյեշ եք, ասա խորոտ եք, աղեկ եք:

Տըղեն կէլի, կերթա, շատ ու քիչ Աստված գյիտա, մեկ քարի՛մ հանեճ մըսաֆըր կէղի:

Կիշկա, քարի մեշ մեկ հեր կերևա, կը մըտի հինե, կը տեսի մեկ սանդուխըմ օսկի գի ըն տեղ: Կը պըշկի, օր ջըղարի կութի մ'էլ ըն տեղ, հիլին ջըղարա գի հինե:

Խուռջի մ'օսկի կը լըցա, ջըղարի կութին կառի, կէնի տուս, կասա. — Ջըղարե՛մ խըմեն ու էրթամ:

Ջըղարե՛մ կը խըմա, կը տեսնա մեկ հաջլաջար, բաժ՝ հիսնե, քյինթ ու պերան՝ մեյմունե, ջանավար մ'էն դեխեն էկավ:

Կասա. — Տու հե՛ր իմ օսկին առար, իմ ջըղարեն առար:

Կը խասին, կը կըռվին, իրարու գանին:

Շատ կըռվին, տըղեն էնի կը տընա գյետին, էտիկ կը տանճա մեկ շատ խորոտ ախչիկըմ:

Տըղեն տանակ կը խանա, օր մորթա, ախչիկ կասա. — Մը՛ գանիր ծի, ես քյե, տու ծի:

Կէլին էն ու ախչիկ, խընդրաց կերթան: Շատ կերթան, քիչ կերթան, շատ ու քիչ Աստված գյիտա, կերթան մեկ գյետի՛մ կարմըջ վեր կընցին: Էտա ախչըկե սոլ օտքից կը պըռծի, կընգի գյետ:

Ախչիկ կը տաճմնա, օր սոլ կընդի, լաճ կասա. — Դե՛, վա՛զն արի, էսա բաղ գյետի մեչ սոլ դի՞ր տը կընդիս, չերևա, քյելի՛ էրթանք:

Մեկ ժամանակըմ կէրթան, տեսան մեկ տունըմ գի մըչ տաշտին:

Տըղեն ախչըկեն կասա. — Էնա ի՞նչ տուն ա:

Ախչիկ կասա. — Էն իմ տուն ա, քյելի էրթանք ըն տեղ:

Կէրթան տուն, օր գի էրկու ծի կապուկ ըն տեղ, մարթ չըկա, օղորթ ախչըկե տուն:

Մեկ վեց-յոթ տարի մ՛ էտա տուն վեր կապըրվին:

Իտոնցն էլ մեկ ախչիկ, մեկ լաճըմ կէղի:

Էնոնք թը մընան էն տեղ:

.....

Արաքներու Միրի լաճ կէլի ուր խոլամներով, ծիանք կը խեծի, կէրթա կան գալու:

Կէրթա էտա կարմընցի տակ, Միրե Արաքներու լաճու ծին կը պըշկի մըչ գյետին, էն փարու սոլ շող կը տա ծիու աչկերուն, ծին կը խըռդի, կը տաճմնա: Միրե Արաքու լաճն էլ կը տեսի:

Խոլամներուն կասա. — Մեկ լուսեղեն զատըմ գի էնա գյետի մեչ, էճե՛ք խանեք, խենք ի՞նչ ա:

Կէճին, խոլամներ կը խանեն, օր մեկ անթիկա սոլ:

Միրե Արաքու լաճն էլ կառի սոլ, կը պըշկի:

Կասա. — Երանի ես էսա սոլի տեր կընդեր, թը մեռներ:

Կը տա խոլամներուն. — Գացե՛ք, էտոր տեր կընդեք, վո՛ն օր կընդի, գա՛, էնոր կըշռանոցով օսկի տամ:

Կէրթան էսա կողմեն չում հաջմու խող, էնա կողմեն չում օսմանցու խող, չեն կընդիր դիր կան կը գան:

Տըղեն էլ օր խընչ օր մառախլի կէղի, շատ կը գայի՛ֆնա: Մեկ օր էրկու դավրեշ կը գան Միրե Արաքու տուն:

Կը խառցընեն մոտեն. — Դավրեշնե՛ր, էսա սոլի տեր տալք սալուխա չըք իտա՞, տալք կան գալաճող մարթ եք:

Դավրեշ կասա. — Պերե՛ք, խեմ՝ ի՞նչ սոլ ա:

Սոլ կը պերեն, դավրեշ կը պըշկի վերեն, մըկ դավրեշ ըն մըկին կասա. — Ըն թաք տուն, օր տաշտի մեչն էր, տալ տեսա՞ր էն կընգան սոլեր, էրկուս մեկ տեսակ չէր:

Կասա. — Վոլլա՛, էսա սոլ ման կը տա էն մեկ սոլին ընգերն ա:

Կասա. — Էտա սոլ տըվե՛ք, տանենք փողոցենք, թե էնորն ա, աղեկ, թե էնոր չի, էլ սալուխա չընք կանա տա:

Դավրեշն առավ սոլ, գլընաց, գլընաց էտա տաշտի միջու տուն, սագ էրաց, պան էրաց էտա կընգան հանո՛ւ: Սոլն էլ մախսուս կախեր էր սագից, թե էնորն ա, տը ճանչընա:

Կնիկն ուր սոլ ճանչըցավ, ասաց. — Դավրե՛շ, էտի ի՞նչ սոլ ա, չըս ծախե՞ր էտա սոլ:

Ասաց. — Ես դավրեշ մարթ եմ, թը քյոն ա, կը ծախեմ, թը քյոն չի, չըմ էտար քյե:

Կնիկն էլ ասաց. — Իմ սոլն ա:

Էլավ, քանի մ' օսկի էտուր դավրեշին, մոտեն առավ:

Դավրեշն էլ տանցավ, գլընաց Միրե Արաբու լաճու տուն:

Ասաց. — Կընդա՛, գի տաշտի մեչ մեկ շենլըկըմ կա, գի էն շենլըկ վեր:

Էն էլ էլավ, դավրեշի կըռանոցով օսկի էտուր դավրեշին, դավրեշ եթող, գլընաց:

Տըղեն էլավ, մեկ տաս-քըսան ծիավոր առավ ու քըշեց, գացին տաշտի միջու տուն:

Գացին տուն, պայա էղան, մարթն էլավ, էնոնց պատիվ պըռնեց, խաց կիրցուց:

Արաբու լաճու աչկն ընգավ կնիկ, կնիկ մ'ասի, լուս տըվի վերեն, շամալ մոտեն կերթա:

Արաբու լաճու աղըլ գլընաց, ինգավ էտա տեղ, խոլամներ ճուր-մուր թալեցին, սիրտ մաժեցին, տըղեն էկավ խոզի, հարավ:

Էլավ Միրե Արաբու լաճ, կայնավ տուռ, խոլամներուն կանչեց:

Ասաց. — Ի՞նչըխ էնենք, օր էսա ախչիկ տանենք, էսա մարթն ըսպանե՞նք, ի՞նչըխ տ'ենենք:

Ըն մեծ խոլամ ասաց. — Տու իրկան կանչա՛ տուս, խետ գըրուցա՛, մենք կը մըտենք, կընգան կը խառցընենք, թը կը գա, թը չի գա:

Մեկ ճամխեցին, իրիկ կանչիցին, պիրին, մեկ էլ ճամխեցին, գլընաց, կընգան կը խառցընա:

Ասաց. — Միրե Արաբու լաճ քյե կը սիրա:

Կնիկ ասաց. — Կը սիրա, ի՞նչ ընեմ, ծի իրիկ կա, թը տաննա, էրթա, ես ինոր ուզած կնիկ չեմ:

Խոլամ տանգավ, էկավ Միրե Արաբու լաճու մոտ:

Ասացին. — Կասա՛ ես էնոր ասած կնիկ չեմ, դիր վեր էկեր ա, թ'էրթա:

Միրե Արաբու լաճն էլ ասաց. — Չեղի՛ր, գիտով տ'առինք, իյանք:

Էնոնք տա զըրուցի մեջ իրիկ հիմցավ, թե ետնց սիրտ ավեր ա, մեկ պանի մ'էկած:

Ըն տեղ իրիկ ասաց. — Ինչի՞ եք էկեր, ծի ասե՛ք, ի՞նչ քըսթ ու փըսթ ա:

Ըն մեկ խոլամ ասաց. — Ընչի՞, քյենե կը վախենա՞նք, գի էկեր եմք, քու կնիկ կը տանենք:

Էլան, հիրարու խետ կըռվան: Կնիկն էլ տընեն էլավ, գարկին ըն տեղ, վեց խոլամ ըսպանցին: Մեկէլոնք Միրե Արաբու լաճ առեց, փախավ, գլընաց ուր տուն:

Միրե Արաբու լաճ խըլիսուն մեկ խազար ջան ասքար կապեց, գլընաց վերենքըտեր:

Ետա քուշրի տըղեն, ուր կնիկ նստած ա փանջարեն վեր, տեսան օր գանոնց մեկ խազար ջան ասքար կը գան:

— Դե՛, էլի՛, կնիկ, — ասաց, — ծիանք խեծինք: Միրե Արաբու լաճ ասքար քաշեց, էկավ կըռիվ:

Մարթն էլավ, ծին խեծավ, կնիկն էլ ծին խեծավ:

Կնիկ մարթուն ասաց. — Տիւ էրթա՞ս կըռիվ, թե՞ ես:

Մարթն ասաց. — Ես կէրթամ:

Կնիկ ասաց. — Չէ՛, ես անգամին ես կէրթամ, անգամ մ'էլ օր գան, տիւ գլընա:

Կնիկ էլավ, էնոր սիլախքեր կապեց վերեն, ծին խեծավ, գլընաց:

Գլընաց խասավ տեմ, Միրե Արաբու ասքար էկավ տեմ:

Կնիկ ետ տանգավ, մախսուս փախավ հանըճվներուց, էնոնք լարիցին հետև, կնիկ փախավ, չուր էկավ, էլավ տան տիւ: Միրե Արաբու լաճու ասքըրներն էլ որն օր կտրիճ ա, հանեճ էկավ, էնպես, օր կնիկ տեսավ՝ ասքար հերկընցեր ա խընդ ճամ-խին, մեկ մեկի չըն խասիր, թուր քաշեց, ընգավ հետըվներ:

Դիր անքան մեկ մեկի չըխասամ, ճանտեց, տարամ, էխան
Միրե Արանքու տուն: Միրե Արանքի լաճն էլ փախամ, գյընաց տուն:
Կնիկն էլ տանցամ, էկամ տուն:

Կընգան իրիկն էլ նստեր էր փանջարեն, սովրամ կընգան
կըռիվ:

Մեկէլ օր Միրե Արանքու լաճ գինն անքան կապեց, էկամ
վերեն կըռիվ:

Դիրիս կնիկ մարթուն ասաց. — Տիւ սովրար կըռիվ,
ժամանակ քե ա, տիւ գյընա:

Մարթն էլ էլամ, ծին խեծամ, գյընաց անքյըրի հանճ, էնու
սիլախքյեր կապեց, գյընաց, տանցամ, փախամ:

Անքան լանեց իրկան հիտև, չուր էկան տան տիւ:

Անքան հերկնցեր ա խընդ ճամխին, մեկ հիտև մեկու չըն
խասիր: Մարթն էլ տանցամ հիտև, անքան ճարտեց, փախցուց
տարամ, չուր խասուց Միրե Արանքու տիւ: Լաճ պըռծամ, փա-
խամ:

Կանչեց, Միրե Արանքու լաճուն ասաց. — Մը՛ փախեր, հերեկ
մաքյերու կըռիվն ա, հեսօր խոյերուն ա:

Էն էլ տանցամ, էկամ տուն:

Միրե Արանքու լաճու վերեն իտուր հան անքյըրի մանախ,
հան կընգե մանախ՝ ի՞նչ էնեմ, ի՞նչ չէնեմ:

Էտա մանախի մեչն ա, մեկ օր պառամ կնիկըմ գյընաց
տուն, նստամ, կալոն կը խըմա, հերեկն կալոնըմ՝ էսա պատից
կիյա էնա պատ:

Խառցընեց թե. — Միրե Արանքի լաճ ընչի՞՝ էնպես զայիֆցեր
ա:

Ասին. — Էսպես պա մ՛ ա:

Ասաց. — Տընաչեն, էնի իմ մե՛կ ճըկըթի պան ա, ընչի՞՝ ծի
շոտ չասեցիք:

Ասին. — Էլի՛, գյընա՛, խիմ՝ ինչպե՛ս տը պերես, օր քու
ճըկըթի պան ա:

Ասաց. — Ես կերթամ, թե կարցա օյինըմ խանել էնոնց
գյըլիխ, կէնեմ տանիս, խող կը տամ քանուն, թոզ կէնեմ, տիւ
տեսնեք, էկեք:

Պառամ էլ էլամ, գյընաց:

Գյըննաց տըռնն հանեմ, տառ փակուկ էր, նըստավ, կնիկ էկավ տառ, խառընեց, ասաց. — Տառ հա՛ւր ես էկեր, ի՞նչ պառավ ես:

Ասաց. — Ես ճամխորթ եմ, էկեր եմ, ծեր տուն մեհվան տ'էլեմ:

Կնիկ ասաց. — Էլի՛, արի՛ խա՛ց կեր ու գյըննա՛:

Պառվուն խաց էտուր, մըլեց տառ: Պառավ նստավ տըռնն վըրեն չուր իրիկ նեճրից էկավ հիրիկուն:

Ասավ. — Տառ ընչի՞ ես նըստեր ըստա՛:

Ասավ. — Ես ճամխորթ եմ, քաւ կնիկ չէթող գամ տուն, ծի ա՛ռ տուն, չու՛մ խըլիսուն մընամ ու էրթամ:

Մարթն էլ ասաց. — Արի՛ էրթանք, մընացի՛ր իմ տուն չու՛մ խըլիսուն, գյըննա՛:

Մարթու կնիկ ասաց. — Դո՛ւր պերիւր էտա պառավ, մը՛ պերեր: Կնիկ ազգ անտանար եմ, չար թըշնամի եմ:

Ասաց. — Ղորթ տառ փարի եք, հիսանի իրես չըք ուզե տեսնե:

Կնիկն էլ հըռըկավ, ասաց. — Դե՛, թը մընա, խենք ծի՛ վնաս տ'ենա, թի՛ քյն :

Կնիկն թողին տուն: Պառավ շոշոտ կէլնի, քանսեք կը լըվա, ճաւր պերա, տախտ կավիլա, ճաւր կը լըցա էնոնց ծեռքեր, կը լըվացվին, զինք կտրիճ շանց կը տա:

Մարթն էլ կասա. — Աղեկ ա, էսա պառավ թը մընա էսա տեղ՝ ճաւր-մաւր պերա, տախտ ավիլա, խըզմա՞ք էնա:

Կնիկն էլ կասա. — Քաւ խաբրավ էնենք:

Խըլիսուն մարթ կէլի, կէրթա նեճիր:

Պառավ ու կնիկն կը մնան տուն:

Պառավ կընգան կասա. — Խազար ափսոս, օր տառ էսա մարթու կնիկն ես:

— Դե՛, ընչի՞ց, ի՞նչ հապավ:

Կասա. — Ապա էնի միմակ ըստա, նա քյն ընգերըմ, նա պա՛մ ի՞նչըխ քաւ բեհն կէլի:

Կնիկն կասա. — Գա էղավ, իմ լաճու խետ, իմ ախըկեն իմ բեհն կընցուցեմ:

Կասա. — Խոզե տաւ Միրե Արաբու լաճու կնիկն եղիր, օր քըսան խատ քյե պես քու հառեճ, քյե խըզմաթ աներ, տաւ քյե սաւս տեր, էլեր ու մըտեր ու քու քյեֆն էրեր:

Կնիկն էլ կասա. — Է՛, ի՛նչըխ էնեմ, գի իմ կըսմաթ էսա մարթուն էր:

Պառա՛վ ասաց. — Ես քյե պա՛ մ'ասեմ, լե կը վախենամ:

Ասաց. — Մը վախենա, ասա՛, հե՛ր կը վախենաս:

Ասաց. — Էտա մարթ թո՛ղ, արի՛ քյե տանիմ Միրե Արաբու լաճուն:

Ասաց. — Պառա՛վ, էտ էլ կըսա՞ յա, կեղի՞:

Ասավ. — Խա՛, հե՛ր չեղի, խազար էմալ երած ան, ուրենց իրկընիր թողած, քյոն էլ թող եղի խազար ու մեկ:

Ասաց. — Պառա՛վ, տաւ գյիտե՛ս, թե Միրե Արաբու լաճ ծի կուզա՞, ծի չուզե՛ր:

Ասաց. — Շա՛տ, ես գյիտեմ, օր ըզքյե շատ կուզա:

Ասաց. — Պառա՛վ, ի՛նչըխ էրթանք, համան թողինք երթա՞նք:

Ասաց. — Օր տաւ ծի կը լսես, էլի համան ծի՛մ տաւ, մեկ ես, խեծինք ու երթանք:

Ասաց. — Գանք, վախենամ՝ իմ իրիկ գա, կըռիվ էնա, մարթասպանութեն եղի: Թը գա տուն, օյի մ՛ էնոր գյըլիխ խաղանք, նոր երթանք:

Պառա՛վ ասաց. — Տաւ գյիտե:

Ասաց. — Պառա՛վ, կայնի՛ թը գա տուն, ես էնոր կուվաթ հիմնամ, խեմ քանի մ՛ ա, նոր օյինըմ կը խաղանք գյըլիխ:

Մընաց հիրիկուն, մարթն նեճրից էկավ: Խաց տըրին հառեճ, կերավ: Պառա՛վ ճուր էպի, ծեռքեր լըվաց:

Կնիկ ասաց. — Մարթ, էսա յոթ տարի քյե առեր եմ, ես քու կուվաթ չըկիտցա, խեմ քանի՞ մ՛էր, քանի՞մ չէր:

Ասաց. — Ի՛նչ գործ ունես իմ կուվաթից:

Ասաց. — Կեղի, օր էմէլ գան վերեն կըռիվ:

Մարթն ասաց. — Էլի՛, էնա պընատեն պե՛, իմ ծեռքեր կապա՛, խենք ջըռբենք, խեմ՝ քանի մ՛ ա իմ ուժ:

Էլավ, էպեր, կայիմ էտոր ծեռքեր, թներ կապեց:

Ասաց. — Փեթկի հետևում, տըռան հետևում, էկե՛ք վիզ կըտրե՛ք, ես թներ կապեր եմ:

Մարթն էլ ծեռքներ, թևեր էտու հիրար, փոկ կըտըրտեց, ըզ-
խանջալ քնշեց, վնագավ տըռնան էտև՝ մարթ չըկա, վագավ փեթկի
խտև՝ մարթ չըկա:

Էկավ խընչ կնիկ, ասաց. — ՏԻւ ընչի՞ եմման ասեցիր:

Ասաց. — Ես քու ուժ ջըրբեցի, խենքը՝ քանի՞ մ՝ էր քու ուժ:

Կնիկ ասաց. — Վոլլա, մարթ, իմ խելքը չըկտրի՞ թու պան քյե
զավթա, քու ուժ շատ ա:

Ասաց. — Կնիկ, թե իմ ծիու պոչի մագեր կապեն իմ պուրեր,
ծի զավթա, թե չէ՝ ծըքներ, պաններ ծի չըն զավթի:

Կնիկն էլ կէլի, օտաց ու ծեռաց էրկու պուրեր կը կապա ծիու
մագով:

Կասա. — Պակո՛ւ միջու մարթեր, էկե՛ք, վիզ կըտրե՛ք:

Մարթ զինքը հիրար կը տա, մագ միս կը կըտրա, կը խասի
ուսկոռ: Կը մընա պառկուկ ըն տեղ:

Կասա. — Կնիկ, տանակ պե՛ր, մագեր կըտրա՛:

Կասա. — Չէ՛, քու տեղ էտին ա, տը մընաս ամտըլա:

Պառավն էլ կը վնագ տանիս, խող կը տա հերան: Միրե
Արաբու լաճ տուրբին էլ տըրի, խեմ եփ պառավ խող տը տա
հերան:

Տեսավ, օր պառավ դիւման էտուր վըր տանըսին:

Էն էլ էլավ, տաս խա ծիավոր առավ ու քըշեց, գըննաց:

Գնցին ընտեղ, տեսան, օր մարթն ծեռքներ-օտքեր կապուկ,
թալուկ ընտեղ:

Ըզմարթն էլ պըռնեցին, տարա՛ն, թալեցին մըչ տան կըշտի
պակերուն: Ու գնցին տուն վեր, քյեֆ կենեն:

Հինչ օր էտա մարթու լաճն ա, կառի գնդտիկ խաց, պան, կը
տանի, կը տա խոր, ինչ օր ախչիկն ա, կերթա, թե ուր խեր ասա՝
ծի խաց պեր, յան ճուր պեր, ըզխեր կը տա հանճն քարի:

Միրե Արաբու խողամներ կը պըռնեն, ըզմարթ կը թալեն խոր
վեր: Մարթն էլ կընգի խորի տակ, կը տեսնա, օր էրկու մարթ կան
հինե, հիսնի կերպ են, լե՛՝ էնպես գյեշ, ինոնց քյիթ, պերան կը
ընմանի գիտընկու:

Էն մարթերն էլ կասեն. — Քյե ընչի՞ տպես թալիցին խոր, քու
կաթիյաթ ի՞նչ էր:

Էն էլ կը պատմա ուր գըլխու գնլած:

Էտա մարթերն էլ կը խառցընեն. — Մենք աղեկ մարթ ենք, թե՞ ավեր:

Էն էլ ուր խոր պատվեր կընգի միտ:

Կասա. — Վոլլա, ախպե՛ր, տաւ աղեկ մարթ եք:

Կը տանճան, կասեն. — Մենք գյե՞շ ենք, թը՞ խորոտ, մե թամաշա՛ երա:

Տըղեն կասա. — Ես ծեր պես խորոտ մարթ չըմ տեսեր, տաւք շատ խորոտ եք:

Էնոնքն էլ կասեն. — Ամլե մարթ թալած են էսա խոր վեր, մարթ մե չըր ասեր՝ տաւ խորոտ եք, ո՞ն օր գյեր, կասեր տաւ գյեշ եք: Մենք էլ զէնոնքն կը ճամխենք մութ աշխար:

Կասեն ու կը տանճան երկու խորոտիկ ջընիլ:

Կէլենն, էտա մարթաւ օտքեր, ծեռքեր կարծրեն: Մարթուն էլ նուռըմ կը տան: Մարթն էլ թե անոթցեր ա, կուգա, օր նուռ կոտրա, ուտա:

Կասա. — Ախպե՛ր, էտի ուտելու չի, էտոր խատեր հըմեն մեկ միլոն մ՝ օսկի կը պըռնա, անգլին են:

Ըզմարթ կը խանեն տաւս խորեն:

Մարթն էլ կէլնի, կը գա, տեսի, օր Արաբու լաճ էնոր տունը վեր քյեֆ-ուրախութեն կէնեն:

Էտա մարթ օր խորեն էլա՛վ, Արաբու լաճ փանջարից կը տեսի:

Չուր են գա, Արաբու լաճ ուր խոլամքներով կը փախի:

Մարթ կը գանա, մե խինգ-վեց խոլամ կը սպանա, մեկէլոնքն կը փախին:

Կը գա տուն, կը տեսնա, օր կնիկ ու պառավ գա տուն վեր:

Յախաւ էլ չըն կանա գրաւցե: Էն էլ կը պերա, ըզպառավն էլ, ըզկնիկն էլ կը կապա սուն վեր:

Ախչիկն էլ կը գա մոտ, կասա. — Տաւ ի՞նչըխ պըռծար, էկար խորեն, տաւ ընչի՞ էկար, իմ խորոտ խեր փախավ, գյընաց:

Կասա. — Ախչի՛կ, քո խեր վո՞ն էր:

Կասա. — Իմ խեր Միրե Արաբու լաճն էր:

Էն էլ ախչըկե փոր կը թափա, կը թալա դեն:

Տանճա էնոր երկու ծին, մեկ ծին իրեք օր կը թոնի անոթի, էն մեկն էլ իրեք օր կը թոնի ծարավ:

Ծիանքը կը խանա տհու, ըզպառաւ կը կապա օտք մ'են
ծիու պոչ, օտք մ'են ծիու պոչ:

Ծարավ ծիու հանեմ կը տա հանապար, անոթի ծիու հանեմ
կը տա ամվըտի արտ, փետ մ'ենոր կը գանա, մեկ ենոր, օտըմ կէյա
խըտ են ծիուն, ոտըմ մեկէլին, ըզպառաւ կը տապկեն:

Տանա գան տուն, խընծ կնիկ:

Կասա. — Կնի'կ, տաւ ի'նչ հանապար ծի եմալ էրիր, իմ կանքիյաթ
ի'նչ էր:

Կնիկ կասա. — Ես չէրի, տա'ւ էրիր:

Կասա. — Ես ի'նչ էրի:

Կասա. — Ապա պառաւ էկավ, ես չըր թողի՝ գյեր տուն, տաւ
էկար, պերիր ներս, իմ խելք գյողցավ, ծի ճամխե էխան:

— Էտի քու խոսքն ա:

Մարթու սիռտն էլ կընգից չըկըտրի:

Կասա. — Դե', էլի', էլի' ծիանքը խեծիմք, քյե առիմ էրթամ,
ախըր էղնելուն էղեր ա:

Տըղեն էլ կասա. — Վոլլա', դադա', տաւ էտա կնիկ թողիր էկավ
խընդ մե, ես քու խետ չէկա:

Կասա. — Դե'ր, որդի', հե'ր:

Կասա. — Ապա էնիկ քու ծեռքյեր կապեց, քյե էթալ խոր վեր,
Արաբու լաճն էլ կառեր, կը պառկեր, տաւ տը սպանես ու չըպերես
խընդ մե:

Կէլի, կնիկն էլ կը սպանա, կառի ըզտըղեն, կերթա տուն:

Խերն էլ կը տեսնա, օր ուր լաճն էկավ, մե չորս-խիմզ
տարեկան էրեխե մ'էլ խետ:

Կասա. — Տաւ դա'ր էր, դա'ր չէր:

Պատմեց ենոր գյըլխի գալած:

Էտա նըռան խատերն էլ կը տանի քաղաք, կը ծախա, մեկ
խատին մեկ միլոն օսկի կը տան:

Կը պերա, թանկագին կոնխըներ կը տա շինել:

Մեկ ժամանակըմ կը մընա, էտոր խեր կը մեռի:

Էտոր ճաչ տըղի միտ կընգի խալիվորու խրատ:

Կէլի, ախպոր կասա. — Ախպե'ր, էլի', մեր մալի կես բըլա-
վենք վեր աղքըլտներուն:

Պըստիկ ախպեր կասա. — Էտա խորխուր իմ սըռտի մեչն էլ
կեր:

Ետոնքն էլ կէլնեն, մե մեկ խումջի մ' օսկի կը թալին թւերուց, տանին, օր բըլնվեն աղքըլտներուն:

Մեկ թաղ վեր կերթան, մեկ էլ կերթան էնա մեկէլ թաղ՝ ԶԱԿ-ԶԱԿ:

Ինչ օր էն ճիւղ ախպերն ա, ջամբազներ կը գան հանեն:

Կասեն. — Ետի ի՞նչ փարան ա՝ կը ցըրվես:

Կասա. — Իմ խեր մեռեր ա, կը ցըրվենք աղքըլտներու վերեն:

Կասեն. — Է՛, ջանըմ, ի՞նչ էօգիւտ, քու խեր էլ չըսաղնար, աղքըլտներն էլ ծեր փարով չըն կըշտանան:

- Ապա ի՞նչըխ ենեմ:

- Ա՛ռ, արի՛՛ էրթանք կազինոկ, ուտենք, խմենք, մեր քյեֆ ենենք, հիրիկուն էլի գլընա՛ տուն:

Տըղեն կը համոզեն, կառեն, կերթան քյեֆ ենելու տեղդանք, կը խապեն, փարեն մոտեն կառեն, կը խանեն, կը ճամխեն տուն:

Էն ի՞նչ պըստիկն ա, կը տանի, ուր փարեն կը ցըրվա աղքըլտներուն, կը տանա, գա տուն:

Խըլխուն կէլին, գինա մե մեկ խումջի՛մ կը լըցեն:

Պըստիկ ախպեր կասա. — Էնա էրկու թաղ ցըրվեր ենք, դիր էրթանք էնա էրկու թաղեր:

Էն ի՞նչ ճիւղ ախպերն ա, գինա ջամբազներ կը խապեն, կառեն, կերթան: Պըստիկ ախպեր կը տանի մեկէլ թաղն էլ կը ցըրվա: Զուր հիրիկուն մեկ խալիվորըմ կը գա հանեն:

Կասա. — Ետի ի՞նչ ա՝ կը ցըրվեք:

Կասա. — Մեր խեր մեռեր ա, փարան կը ցըրվենք աղքըլտին:

Կասա. — Ապա հե՛ր մեր թաղ չըք ցըրվեր:

Կասա. — Իմ ճիւղ ախպեր ճամխեր եմ, էկեր, ծեր թաղ կը ցըրվա, քյե չըտվե՛ր ա:

- Չէ՛, վոլլա՛, քու ախպեր եսա էրկու օր ա՝ փարեն կառնի, կիյա խընդ ջամբազներուն կուտա, կը խմա, փարան չըցըրվեր:

Տըղեն կէլնի, կերթա կազինոկ կաչկա, օր ախպեր գի էն տեղ, քյեֆ կէնա ջամբազներու խետ:

Ախպոր խետ կը կռվի, կասա. — Դե՛ր ամտըլն կենես:

Ախպեր կասա. — Քյե ի՞նչ, ես կենեմ կենեմ:

Էն ու ախպեր կը պաժվին:

Ինչ օր ճիշդ օր մալն ա, կիյա կուրիսե, կաղքըտանա, ի՛նչըխ օր փետ եզար գիմշուն, գիմեշ տանցավ հիսան, փախավ, կուրիսավ, էտոր հարստութեն էլ փճավ, կուրուսավ:

Էտա խալիվորն էլ հիրիկուն գըննաց պըստիկ ախպոր մըսաֆըր:

Տըղեն էլավ, կատըր պըռնեց, քիւ խագիւց, սոլ էտուր:

Ասաց. — Տըղա՛, էնա ի՛նչ էրեխա ա քիւ տուն:

Ասաց. — Իմ լաճն ա:

Ասաց. — Ապա մեր չունի՞:

Պատմեց ուր գըլխու գալած:

Ասաց. — Տու չըս տիրի՞ր, ես էլնիմ քյե խոր տեղ, էրթամ, քյե կնիկ մ՛ուզեմ:

Ասաց. — Քանի տիւ սաղ ես, քյե խոր տեղ տիրիմ:

Խալիվորն էլ ասաց. — Ես կէրթամ, ախչիկըմ կը տեսնիմ, քյե կը ճամխիմ, տիւ էլ գըննա, թե ախչըկեն խավնար՝ պերեմ, թե չըխավնար՝ կիյամ մեկ էլ կուզեմ:

Խալիվոր գըննաց, ժամու տիւ կաննավ, կը տեսնա, օր հըմեն էկան, գացին ժամ, հըմենի հետև մեկ պառավըմ, մեկ ախչիկ մ՛էկան, էնոնք էլ գացին ժամ:

Խալիվոր կաննավ էնտեղ, չում ժամ էլավ: Ընգավ պառվու, ախչըկեն հետև, գըննաց պառվու տուն:

Պառվուն ասաց. — Քիւ ախչիկ չը՞ս իտար իմ լաճուն:

Պառավ ասաց. — Օր իմ փեսեն իմ սըռտով էղի, կը տամ, հե՞ր չըմ իտար:

Ասաց. — Կէրթամ, իմ տըղեն ճամխեմ գա, թե խավնար՝ տուր, չըխավնար՝ մի տար:

Տաննա կը գա, տըղին կասա. — Ես ախչիկըմ տեսա, էլի՞ գըննա՛, կաներ ժամտան տիւ, հըմեն կը գան ժամ, նոր էն ու էնու մեր հըմենի էտև կը գան:

Տըղեն կէրթա, ժամու տիւ կը կանի, տեսա, օր ժողովուրտ հըմեն էկան ժամ: Էնոնք հետև ախչիկ մ՛ ու պառավ մ՛ էկան:

Տըղեն տեսնելուն պես սիռտ վեր ախչըկեն կավիրի:

Կընգի հետևներ, կէրթա տուն: Պառավն էլ ըզտըն կը տիսնի, ախչըկեն սիռտ ու պառվուն էլ տըղի վերեն կավիրի, հիրարու կը խավեն, մատըկներ կը փոխեն: Տըղեն կէնի, կը գա տուն:

Խալիվոր կասա. — Խավնա՞ր ախչըկեն, թե՞ չըխավնար:

Կասա. — Վոլլա՛, խավնա, շատ շնորհակալ եմ քյենն:

Պապիկն էլ կերթա, կը պերա, կը փղսակա: Վեց օր, վեց գյի-
շեր խաղ ու խաղտուն կ'ենն: Էնոնքյն էլ խասամ ուրենց մըրա-
զին: Պապիկ կը թոնի, կը կուրիսա էնոնց հառճըվեն, խրիշտակ ա:

